

Petra Šošarić
 HOMER

Autorica Barbara Graziosi

Nakladnik: Oxford University Press 2016. 176 str.

U rujnu 2016. engleski izdavač Oxford University Press izdao je novu knjigu istaknute homerologinje Barbare Graziosi. Autorica je objavila već nekoliko knjiga o Homeru: *Inventing Homer* (Cambridge University Press 2002.), s Johannesom Habubdom *Homer: The Resonance of Epic* (Duckworth 2005.) te iscrpan komentar 6. pjevanja *Ilijade* u ediciji *Cambridge Greek and Latin Classics* (Homer: *The Iliad. Book VI*. Cambridge University Press 2010.). U suradnji s Emily Greenwood uredila je knjigu *Homer in the Twentieth Century: Between World Literature and the Western Canon* (Oxford University Press 2007.) posvećenu recepciji Homera. Njezina će najnovija knjiga biti pristupačnija široj publici od ranijih, no to ne znači da neće biti interesantna i filozofima. Iako već postoji velik broj uvodnih studija posvećenih bilo Homeru, bilo samo jednom od djela koja mu se pripisuju (npr. Silk, Michael. *Homer. The Iliad*. Cambridge University Press 1987., Griffin, Jasper. *Homer. The Odyssey*. Cambridge University Press 1987., Powell, Barry. *Homer*. Blackwell Publishing 2004.), stalna filološka, lingvistička i književnoteoretska produkcija u tom području neprestano zahtijeva nove preglede u kojima se uz opća mjesta homerologije izlažu i recentne ideje.

Knjiga Barbare Graziosi je podijeljena na tri cjeline: pjesnik, *Ilijada* i *Odiseja*. U prvom se dijelu ukratko obrađuju homersko pitanje, usmena epika, relevantni arheološki nalazi te lik pjesnika u dvama epovima, dok se u drugom i trećem dijelu prikazuju glavni likovi i teme *Ilijade*, odnosno *Odiseje*, pri čemu je pristup na tragu eseja Simone Weil i Rachel Bepaloff. Autorica diskretno spominje i rezultate vlastitih istraživanja u sklopu projekta Living Poets (<https://livingpoets.dur.ac.uk>), završenog 2016., koji je sama pokrenula s ciljem da u suradnji s timom odabranih stručnjaka prouči odnos čitalačke i slušateljske publike prema antičkim autorima. Usprkos malom formatu ove knjige koji ne dopušta preveliko udubljanje u detalje, autorčina erudicija dolazi do izražaja, osobito kad se radi o recepciji Homera. Graziosi uspješno povlači paralele s nizom različitih djela, od *Epa o Gilgamešu* preko Dantea do Prima Levija i Dereka Walcotta. Tuđe ideje ne navodi nekritički te jasno izražava rezervu prema, primjerice, Powellovoj tezi da je alfabet nastao prvenstveno radi zapisivanja *Ilijade* i *Odiseje*.

Knjiga je obogaćena slikovnim priložima i pregledom najvažnije literature o obrađenim temama. Autorica uspjeva na jasan i zanimljiv način prenijeti osnovne informacije te uputiti zainteresiranog čitatelja na relevantnu bibliografiju. Ova će knjiga nesumnjivo biti dobrodošao prilog brojnim specijaliziranim knjižnicama, a zbog pristupačnog stila publika ne bi trebala biti ograničena isključivo na struku.

Zlatko Šešelj

Latinske pjesme bosanskih franjevaca

Preveo: Stjepan Pavić

Nakladnik: Synopsis, Sarajevo-Zagreb, 2015.

U 27. broju časopisa *LATINA ET GRAECA* objavljene su dvije pjesme bosanskoga franjevca Blaža Josića (*Elegija o novoj godini* i *Oda Petru Klobusitzkom*) koje je pripremio za tisak i preveo fra Stjepan Pavić. Iz njegove je uvodne bilješke postalo razvidno da je ovo tek naznaka prilično obilna priloga što su ga bosanski franjevci u prvoj polovici 19. stoljeća dali bosanskom odvetku hrvatskog latinizma. Isto je tako naglašeno da su za tu prigodu pjesme, uz dopuštenje izdavača, preuzete iz knjige koja u prijelomu čeka „bolja vremena“ (čitaj: novac) za objavu. Nepunih šest mjeseci nakon toga izdavač je (Synopsis) dočekaao ta „bolja vremena“ (dakle: novac) i izdao cijelu knjigu pod nazivom *Latinske pjesme bosanskih franjevaca* u biblioteci *Iz Bosne Srebrene*.

U knjizi su skupljene latinski pisane pjesme četvorice franjevaca Bosne Srebrene koji su u toj franjevačkoj provinciji djelovali u prvoj polovici 19. stoljeća. Tu su dakle sabrane pjesme fra Ambrozija Matića (1795-1849), fra Andrije Barukčića (1805-1893), fra Josipa Kovačevića (1820-nakon 1841) i fra Blaža Josića (1820-1868).

Riječ je o svega petnaest prigodnih pjesama, no i relativno malen broj (ima li se na umu, naprimjer, gotovo skribomanska produkcija kasnih latinista iz Dubrovnika), a i prigodničarski poticaji mogli bi cijeli taj skromni korpus prepustiti zaboravu. No zahvaljujući maru, književnom instinktu i prevodilačkom talentu fra Stjepana Pavića ovaj je komadić franjevačke latinističke baštine dopro na svjetlo dana.

A to nije bilo ni malo lako. Kako je – za razliku od proznih tema kojima su se bosanski franjevci bavili pišući i hrvatskim i latinskim jezikom – riječ o prigodnim pjesmama, to su one – sukladno vremenu u kojem su se pojavile – bile otisnute u malim, neuvezanim svescima koji su se distribuirali publici koja ih je mogla čitati. Male naklade, skroman opseg od nekoliko stranica, nedostatak uveza, uvelike su doprinijeli propadanju ovog knjižnog materijala, pa ga je, prvo, trebalo identificirati i prikupiti. Taj se posao oduljio, a fra Stjepan Pavić u svom kratkom, ali vrlo instruktivnom uvodu koje je naslovio *Daleke jeke* sa žaljenjem ističe da do jedne Josićeve pjesme, premda se spominje u literaturi, naprosto nije mogao doći. Moguće je da je takvih slučajeva bilo i više.

Ova je knjiga – kao dvojezično izdanje – te fragilne *reliquiae reliquiarum* uspjela sačuvati i dati priliku proučavateljima za dalja istraživanja.